

Gerencsér János

**KÓSA
UTAK
LEGENDÁJA**

- KALÁSZKIRÁLY -

Gerencsér János

**KÓSSZA
UTAK
LEGENDÁJA**

– KALÁSZKIRÁLY –

ATHENAEUM

Copyright © Gerencsér János, 2017

Minden jog fenntartva.

Kiadta az Athenaeum Kiadó,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

1086 Budapest, Dankó u. 4–8.
Telefon: 1-235-5020
www.athenaeum.hu
www.facebook.com/athenaeumkiado
athenaeum@lira.hu

ISBN 978 963 293 669 7

Aceras király csüggedten folytatta útját. A rét végén megrezzent a csalit. Jókora nyúl riadt fel, amiből a férfi azonnal rájött, mit ténykedett a fiú. Az általa talált fadarabok túl száraznak, könnyűnek bizonyultak, ezért a békanyúzóval frisset, serdülő tölgyfát nyiszált. Azt hitte, könnyebb a békésen falatozó nyulat eltalálni, mint a fölroppenő fácánt, de tévedett. Mindkettőt nehéz volt. Sokszori próbálkozás után fácánt sikerült elsőként elejtenie egy magányos fenyő környékén. Azonnal kitörte a nyakát. Tűzszerszámok híján ráült egy villámsújtotta farönkre, lemetszette a madár combját, lefejtette a bőrt, majd a húst vékony csíkokra szeletelte. Hosszasan rágta. Már végzett az első combbal, amikor megérezte az őt figyelő tekintetet.

Talán tízlépésnyire állhatott a farkas, talán kevesebbre.

A királyi vadászatokon lóhátról, ijjal, lándzsával könnyedén elbánt velük, de az már a múlté. Közelebb húzta magához a botot. A farkas nem mozdult. Talán meglepte a férfi nyugodtsága, talán a társaira várt. Újabb állat lépett ki a bozótosból az előzőtől hatlépésnyire. A király tudta, a többi sem lehet messze, valahol körülötte várják a támadásra alkalmas pillanatot. A másik combot az övébe dugta, a fácán maradványát lassan felemelkedve a farkasok mögé hajította. Az állatok utánaeredtek, ő pedig a fenyőhöz rohant és felmászott rá. Annak idején Monza elmesélte, miképp éjszakázott ragadozók elől menekülve a fán. A király addig kapaszkodott, amíg egymáshoz

közel növvő, alváshoz megfelelő ágakat nem talált, aztán elhelyezkedett az ágakon, és folytatta az evést.

Reggelre eltűntek a farkasok, talán szarvas, talán más vad után eredtek. Aceras király sajgó derékka, mégis újult erővel indult útnak. A következő napokban sikerült négy nyulat dobnia, megnyúzta őket, bundájukat a derekára kötötte.

Pár hét múlva a távolban házak tűntek fel, mezőváros-hoz érkezett. Épp ideje volt. A nyúlhús két napja fogyott el, a bogyók túl sovány kosztanak bizonyultak, mádartojást pedig keveset talált. Pedig attól jobban ment a gyaloglás.

Az első jobbagytól megérdeklődte, hol tud enni. Amikor a sarki borozóban fizetni akart az elé rakott ételért, hiába keresgélt az övében. Ezüstjei valószínűleg a szekéren, futáskor, esetleg a fenyőfán rázódtak ki. Vagy amikor dolgozott. Talán az alvások közben. Nem tudta, hol. Benyúlt a bőrzacskába, de az ott talált egy garas kevésnek bizonyult az ételhez. Nagyon kevésnek. Már bánkódott a korábban elajándékozott, eltékozolt rézpénzek miatt, elkeseredetten gondolt a múltra, a kincstári aranyakra. Leoldotta az övéről a nyúlőröket, az asztalra fektette. A vincellér elnevelte magát.

– Ezek itt semmit sem érnek, rengeteg van belőlük. Farkasbőrt hozz és medvét! Azokért mindenki ezüstöt ad, mert azok elragadják még a gyerekeket is!

Aceras király szomorúan számlálta lépéseit a település utcájának tikkadt göröngyein. Már nem csupán az éh-

ség mardosta, hanem a nincstelenség tudata is. Először gondolt állapota maradandóságára, először érezte, nincs vissza – trónra – vezető út. Valószínűleg találna még hűséges főurat, talán többet, hiszen Vércse is mellé állna, de akkora és olyan jól képzett sereget, mint amekkora Godoré, nem tudnának összeszedni. Ráadásul a vezér bosszúja rettenetes lenne, neki pedig elég volt a barátja elvesztése. Nem akarta lelkére venni a hívei halálát, úgy döntött, elkerüli őket, akkor is, ha korog a gyomra, üres az öve.

Sietett minél előbb kijutni a földekre.

Az út menti fa tövében idős embert látott ücsörögni. Koldust. A férfi hátát a fának döntve, fejét kissé oldalt, a kéregnek billentve, levegőt nehézkesen véve szendergett a gyepen. Testét foltozott, ám meglepően tiszta daróc fedte. Fedetlen fehér haja, bajusza, szakála összefolyt, arcának ráncait akár száz év szánthatta. A király odalépett hozzá, tekintete a fűszál közé szórt garasokat fürkészte. Aztán a vénemberre pillantott. Szundikált. Megszámolta az érméket, kövér ebédrevaló. Az öreg nyugodtan szuszogott. Kenyér szalonnával, hússal. Mélyen aludt. Ropogós pirosra sült hússal. Az ilyen apók nem esznek sokat. Szaftos hússal. Minek neki annyi pénz? A király lehajolt, elvett egy érmét. A koldus nem vette észre. Két érmét. Aludt. Ez az öt elég lesz sovány lepényre, és a vénembernek is marad pénze. A király elindult. Pár lépés után megtorpant. Nem! Inkább éhen halok, de nem lopom el! Ennyire mélyre nem süllyedek!

Visszafordult, az érmék közé vetette a sajátját is.

– Vedd el, fiam mind, neked jobban kell – szólalt meg a vénember csukott szemmel.

– Ébren vagy! – csodálkozott a király. – Azt hittem, alszol!

– Aludtam, amíg fel nem ébresztettek a gondolataid – válaszolt az öreg erőtlenül, továbbra is csukott szemmel.

– A gondolataim? – mosolyodott el Aceras király.
– Gondolatolvasó vagy?

– A múlt vagyok, te viszont a jövő.

– Aceras király vagyok... – vált bizonytalanná a király hangja, mégis folytatta, talán önmagát akarta meggyőzni. – Avaranta ura és parancsolója, Pákiarát királya, Cagíala királya...

– Tudom, tudom, ne folytasd! – nyitotta ki szemét a koldus.

– Birodalmam hatalmas – lelkesedett Aceras király.

– Ha felmászol a legmagasabb hegyre, és azon a legmagasabb fenyőre, akkor sem látod a határait.

– Nőnek fák azokon a határokon?

– Természetesen nőnek.

– És virágok? Ülnek madarak a fák ágain?

– Ha fák nőnek, akkor virágok és madarak is vannak – derült az egyszerű kérdéseken ismét a király.

– Tudnak csicseregni, énekelni?

– Minden madár tud, tehát ők is, de miért kérded?

– Szoktál gyönyörködni azokban a virágokban, szoktad hallgatni azoknak a madaraknak az énekét?

– Bolond vagy, öreg! Hiszen ha a fák olyan messze vannak, hogy nem látom őket, akkor a virágaikat se látom, és az ágaikon lévő madarak hangját se hallom.

– Akkor mi értelmük? – billentette fejét kérdően az öreg. – Hiszen ha nem látod, nem hallod őket, akkor csupán a fejedben léteznek. Mi értelme a nagy birodalomnak, ha nem tudsz gyönyörködni minden szegletének szépségében? Nem tudod élvezni minden madárnak csodálatos énekét?

– Hm... – huppant Aceras király a koldus mellé. – Ezen még soha nem tűnődtem. De már nincs birodalmam, csak ez a gúnya, amit rajtam látsz.

– Ez sem a tiéd, mert nem te dolgoztál meg érte. Boldog voltál a birodalmad uraként?

– Boldog? Igen! És hatalmas.

– Szerinted melyik a jobb? A boldogság vagy a hatalom?

– Jó kérdéseid vannak.

– Mi a boldogság?

– A boldogság... – töprengett a király, de képtelen volt megfogalmazni.

– Ha nem tudod, mi a boldogság, miért véled, hogy az voltál?

– Na jó! – próbálta lezárni a témát zavartan Aceras király. – Ha így vesszük, nem voltam boldog soha életemben. Nagyon sápadt vagy! Valami bajod van?

– Tessék, fogadd el! – emelte fel az öklét bágyadtan az öreg.

– Mi ez? – nézte a király a tenyerébe hullott tárgyat.
– Kavics fehér csíkkal. Még nem láttam ilyen, de mihez kezdjek vele?

– Tedd el! Segíthet felismerni a boldogság felé vezető utat.

– Egy kő? Nem hiszem, de ha téged örömmel tölt el, ám legyen.

Az öreg fáradtan hunyta le a szemét, elszundikált. A király, nem akarván felriasztani, szintén lehunyt szemmel tünődött az iménti beszélgetésen.

– Jól vagy, nagyapa?

Aceras király meglepetten fordult hátra. Felpattant, és fürkészve mérte végig a váratlanul megjelenő lányt. Haja kendő alá feltűzve, ahogy a jobbágylányok szokták, szeme huncut, tekintete aggódó. Szabályos pisze orra alatt izgatottan szorítja össze kívánatos vörös ajkait. Nyaka enyhén barna a tűző naptól, és bár az egész alakja kislányos, a blúza alatt keményen dudorodó kebel sejtett. Karcsú csípőjétől bokáig hulltak szoknyája laza ráncai. A férfit figyelembe sem véve hajolt az öreghez.

– Nagyapa, kelj fel! Meghoztam az ebédet!

Mivel az öreg nem moccant, az unokája megérintette. Az öreg eldőlt. A lány elkerekedett szemekkel nézte és felsikított.

– Nagyapa! Nagyapa! Ébredj fel! – rázta tébolyultan.

Ajtók nyíltak, ablakok tárultak. Aceras király döbenten nézte a jelenetet. Az öreg mozdulatlan teste köré

emberek gyűltek. Szánakozva bámulták a halott felett rívó lányt, aki a következő percben elmeháborodott pillantással támadt a királyra.

– Gyilkos! Mit tettél vele?! Gyilkos!

Aceras király döbbenten túrta az apró öklök csapásait az arcán, a testén. Érezte az orrából szivárgó vért, de képtelen volt megvédeni magát. Idegenek húzták el a kétségbeesett lányt, ugyanakkor erős kezek ragadták meg a férfit, bilincsként szorítva karját.

– Gyilkos!

A suttogás zúgássá erősödött, a zúgás viharra, tomboló viharra.

– Gyilkos! Ő a gyilkos!

Pillanatok alatt kötél került elő, csomózták a hurkot, áthajították a fa ágán, és húzták a király nyakába.

– Várjátok meg a földesurat, neki van pallosjoga! – szólalt meg egy józan hang.

– Nem kell ide földesúr, elintézzük mi magunk! – rikácsolt a kötélhozó.

– Akkor a ti fejeteket is lecsapja a pribék! – válaszolt az előző.

– Utat, emberek, utat! – kiabált valaki. – Itt a mester!

Némán nyílt meg a tömeg, sugárzott mindenkiből az alacsony emberke iránti tisztelet. Nagy ember ő, nagyobb tán még a földesúrnál is, mivel ő a település vajákosa, foghúzója, füvese és csontraakója. Igazi gyógyító, aki ismeri az emberi test minden titkát, életre keltésének, elpusz-

tításának minden fortélyát. Magasra emelt orra mindenhatóságról árulkodott, rosszul bekötött saruja pedig szórakozottságról. Vagy inkább sietségről? Kényelmesen helyezte motyóját a koldus mellé, aztán felhúzta az öreg szemhéját, szemügyre vette körmeit. Levetkőztette, aprólékosan átvizsgálta ráncos testét. Miután végzett, intett a mögötte érkező segítőnek, aki fölöltöztette a halottat. A kis nagyember felegyenesedett, kihúzta magát, fontos személyként köhintett párat.

– Khm. Khm. Senki sem gyilkolta meg a koldust. Azért halt meg, mert nagyon vén volt.

Az emberek zavartan néztek össze.

– Akkor meg mit visítozol! – förmedt egyikük a lányra, aztán lassan elindultak hazafelé.

A lány zokogva omlott a holttestre.

Elengedték Aceras királyt is, aki még mindig alig tért magához. Úgy érezte, mindez nem vele történik, ő csupán kívülről szemléli az esetet. Orrához nyúlt, hosszasan szemlélte az alvadásnak induló vért, majd a síró lány hátát. Nem tudta, mitévő legyen, elmenjen vagy maradjon. Az utóbbi mellett döntött, állt és várt. A lány sokáig feküdt az öregem, testét magához szorítva, mintha abban bízna, feltámad az öleléstől. Lassan felemelkedett, meglátta az idegent, újabb könnycseppek buggyantak elő a szeméből. A férfi tépni próbált az ingéből, de a durva posztó elszakíthatatlannak bizonyult. Lekapta magáról a ruhadarabot és a lányhoz térdelt felitatni a könnyeit,

ám eszébe jutván a vád, elbizonytalanodott. Végül erőt vett magán. A vászon felszárította a könnypatakat, ám a szénégetőknél végzett munkának köszönhetően fekete foltot hagyott maga után. Aceras király bizonytalan mozdulattal nyúlt oda letörölni. Félénkségét látván a lány kivette kezéből a gyolcsot, és kecses mozdulattal mindkét oldalt elmorzsolta könnyeit. Az egész arca kormos lett. Hálás tekintettel nyújtotta vissza az inget.

– El kell mennem... Ha itt maradnál nagyapónál, amíg vissza nem jövök...

– Természetesen – bólintott a király zavartan.

Nem tudta, szóljon-e a szutyok miatt, vagy sem, de mivel a lány szeme ismét nedvesedni kezdett, úgy döntött, inkább hallgat. Addig követte tekintetével a karcsú alakot, amíg le nem kanyarodott az útról.

Némely ablakból kíváncsian fürkészték az elhunytal magára maradt idegent, akinek lett ideje átgondolni, feldolgozni az eseményeket. Ez a csöcselék is az ő népe volna? Elég egy nagyhangú ürü, és birka módra követik őt. Mi teszi az embert ilyenné? Elhatározta, ha mégis visszakerül a trónra, több iskolát fog létrehozni. Meg kell tanítani a népet gondolkodni. Meg kell tanítani az embereket arra, hogy ne a látszatnak, az önjelölt falkavezéreknek higgyenek. Meg kell tanítani gondolkodni, uralkodni az indulataikon, meg kell tanítani arra, hogy tetteiket az eszük is irányítsa, ne csupán az érzelmeik. Érzelmeik? Aceras király megtorpant a gondolatmenet-

ben. Hát érzett bárki is valamit a koldus iránt? Ha érzett volna, nem ült volna olyan magányosan az út szélén. Akkor mi válthatta ki a lincselős örületet? A király elbizonytalanodott. Az öregre pillantott, ő talán tudná. Igen, ő biztosan tudná.

Mozgást észlelt balról. Siheder közeledett valami különös táncot járva, miközben tekintete a poros útra tapadt. Közelebb jött. A király nyújtózkodott, meglátta a furcsa tánc okát. Talán szarvasbogár lehet, legalábbis abból látott sokat az erdőben. A gyerek játszott vele. Hol elé lépett, így térítvén el a rovar, hol arrébb pöccintette, hol pedig száraz földet rúgott rá. Végül megunván a játékot, rácsapta sarkát a kitintestre. A bogár bele, sárga testnedve kibuggyant a páncél alól. A fiú otthagya, keresett más rugdosnivalót. Hamarosan megállt egy barna deszkakapu előtt, és dörömbölt. Öregasszony jelent meg, perlekedett a fiúval, aztán nyakon csapta.

A néne hatalmánál fogva uralkodik a gyerek felett – tűnődött Aceras király –, de a gyerekeknek nincs hatalma más emberek felett, csupán a rovar maradt neki. Amikor felnő, akkor se változik sokat a helyzet, hiszen jobbágnak született. Igaz, a házból ítélve jómódú jobbágnak, de nem nemesnek. Aztán amikor valakit bűnösnek vélhet, és a társait maga mögött tudja, akkor a saját bűntelensége hitében úgy véli, ítélkezhet. Lám, csodálatos érzés a hatalom. Uralkodni mások felett, akiken kitöltheti sanyarú életének vélt és valós keserűségét, kínját, fájdal-

mát. Amikor pedig a hatalom tartóssá válik, az maga a gyönyör, akár istennek is képzelheti magát.

Pedig minden hatalom csupán illúzió – hajtotta le a fejét Aceras király.

Egy hét is eltelt, mire a hercegnő minden porcikája kiheverte az izomlázat, mégis a kordévoncsolást követő délben kibújt az ágyból. Odacsoszogott a koromtól letisztított kerámiákhoz, és kiválasztott egy korsót. Az ablaknál álló Rátnonhoz fordult.

– Születésnapodra!

A testőr meglepetten nézett Eimére. Az edényre pillantott, amelynek díszítése között felfedezte a nevét. Ekkor értette meg, a lány miért nem akart korsót adni az égetőnek, féltette azt, amit neki szánt. Az állandóan magabiztos, határozott testőr esetlen gyermekként ereszkedett fél térdre, kézcsókkal köszönni meg az ajándékot, ám a hercegnő nem hagyta. A legény nyakába csimpaszkodott és arcon csókolta. Rátnon nem merte átölelni, moccanni sem bírt. Karjai szárnyként maradtak széttárva, miközben pirulva ácsorgott.

– Mi történt? – mosolyodott el az épp belépő Ramáta.

– Felköszöntöttem Rátnont – válaszolt a hercegnő, miután elengedte a testőrt.

– Jól tetted, lányom, de a fiam rajtam kívül még soha senkitől nem kapott csókot.

– Azért ilyen zavart! – világosodott meg Eime.